

VASADI PÉTER
Az ágy gurul...

Nem minden ágy teszi ezt, de ebben a kórházban, a mozgássérültek osztályán gumigyűrűs kerekeken mozognak az ágyak. Arra kell számítani, hogy váratlan esetekben neki kell lódulni velük a műtőbe, a röntgenre, kötözésre, más osztályokra. Tehát az ágy tényleg gurul. Van úgy, hogy egy délelőttön háromszor is gördül az ágy, már-már hangtalanul, rajta a betakart, sunnyogó műtőttel, aki nem néz se jobbra, se balra, nem nagyon kedvelvén a tv-bűvölte, figyelemben mégis edzetlen s vizslató tekinteteket. Inkább a folyosói mennyezeten járhatja a szemét, ahogy a keresztbe fektetett műanyaglécek kerepelnek fölötte. Meg a henger alakú lámpákon, a tagbaszakadt toló-fúkon, akik kedves, közönyös arccal kormányozzák ezt a különös sajkát, kicsiket taszigálva rajta. Mikor aztán a beteg visszagördül a kórterembe, innivaló után nyúl. Négy-öt nap múlva éhségérzet lepi meg, enni mégse kíván, mert hogy' üljön föl, merre könyököljön, feje fölött nem éri el az éjjeli szekrényt, stb. Aztán mégis kiül az ágy szélére, magához húzza a guruló asztallapot, s végre tányér fölé hajolva kanalaz, vág, villázik. Igazi sikerélményben van része: kitakaríthatja a tányérját.

Ebéd közben kopognak az ajtón. Bejön nagy szerénykedve egy függőlegesen barázdált arcú, idősebb hölgy. Kezében színes gyöngysorokból készített kis, ódivatú neszeszertáska. Szoroson összezárva sovány lábait elnézést kér a zavarásért, s fölhívja a beteg szíves figyelmét azon a bizonyos, némi agresszivitást palástoló, alázatos hangon, hogy „házunkban délután két óraker szentmise lesz. Az ágy gurul, úgyhogy...” Nézi a beteg ezt a hölgyet. Ehhez neki mindig idő kell. A hölgy áll, s kényszeredetten

mosolyog. „Úgyhogy?”, kérdezi a beteg. „Szívesen betoljuk a kápolnába”, mondja a vendég. „Köszönöm a tájékoztatást.” Nézi őt a beteg és hallgat. „Kérem, én csak segíteni akartam”, rebege a hölgy. Legszívesebben azt mondaná a beteg, akkor igazítsa meg a szétmászott párnáit, húzza ki az agyonfeküdt ágy gödréből az összecsomósodott lepedőt, adjon egy flakon csapvizet, és nyissa ki az ablakot, mert itt igen meleg van. De nem ezt mondja. „Még egyszer köszönöm.” A hölgy kissé fölszege a fejét, sarkon fordul, és egyenes léptekkel, köszönés nélkül távozik... Az ágy gurul, ugye, szóval kifogásokkal ne is kísérletezzék még egy beteg sem. Az ablakban sivár kéményerdő terpeszkedik. És az magától értődik, hogy egy beteg csak kifogásokon töri, törheti a fejét, ha vallásos kötelességeiről van szó... Mondhatta volna szebben is. Esetleg ismerve G. Thibon gondolatát, hogy a legszentebb kegyelmi ajándékokat csak kolduló kezekben szabad fölajánlani; az akár kegyes stílusban göngyölt „gögös igazság nem adhat semmit.” Mondhatta volna így is: „Bocsánat, uram, ma délután két óraker szentmisét mutatunk be, szeretettel várjuk. Ha segítségre van szüksége, értesítsen minket itt és itt. Mielőbbi gyógyulást kívánunk!” És kedvesen visszahúzódik.

Mikor eljön a *beavatás* ideje, kicsapódik a kórterem ajtaja, megjelenik egy zöldbe burkolt erős fiú, harsány hangon – általában hibásan – ejti ki a soron következő nevét, s megkezdődik az utazás: folyosó, lift, kanyargás erre-arra, újabb lift, alagsor, nem várt fordulat balra, zúgás, gégecsőből gépi sóhajtozás, mint ha porszívóznának, erős mennyezeti fény, lavórnagy lámpaburában hat-nyolc fényszóró, egy döccenés, még egy, s a hang a beteg fölött egy szájbédős arcból: megjöttünk. Átkelés ágyról műtőasztalra, gyors

kar- s lábrögzítés, apró, gerincközeli szúrás (nem pedig „szuri”), motozás jobboldalon a lepedő alatt, a beteg altetés teljes átmeneti benuulás uralja; kezdetét vette a liturgia, mely azért érdemli meg ezt a nevet, mivel testet-lelket egyaránt lefoglal magának (magának?).

Hogy a műtét egy szakmai zörejektől, szavaktól visszhangos liftakna mélyén megy végbe, azt érdeklődéssel figyeli a beteg, s látja, épp fölötte van a lift vasrozetta-mintájú lyukakkal sűrűn luggatott alja. Csak azt nem tudja, hogy ez a lift fölfelé távolodik-e, ha elindul, vagy lefelé közeledik. A két dolog között – a várható következményeket tekintve – tetemes különbség van. Aztán megérti, hogy egy szellőztető rács nem szokott föl-le járni... Az altató orvosnő hangját hallja: „A műtétet elkezdtük, kedves, és rendben folyik.” Ez a hang föloldozó gyöngédségével nagy nyugalmat ad. A kipányvázott embert ilyenkor alaposan meglökdösik, mert a hús, a csont, a test ellenáll, tartogathat váratlan meglepetéseket is, az orvosok erő kifejtését nem csak érezni, hallani is lehet, valaki megszólal: ez és ez ott (vajon hol s mi?) erősen vérzik, egyszavas válasz érkezik, fűrészelt csont égszaga csapja meg az orrot, „Idő?”, kérdi a vezető főorvos, hat kéz bámulatos összmunkájának alanya a beteg, most éppen ragasztanak benne valamit valamihez, kalapálnak is, jó nagyokat csattan fém a fémén, aztán már öltik is a sebet, törölnek, serceg a tapadós géz, a kötés, megélnkül körröskörül a mozgás, teszik is vissza az ágyára, rá a lepedőt, a beteg az altató orvos kezét megfogja, ő hagyja, érintő kézcsók következik, halk nevetés a válasz, a főorvos nagyot fúj, ledobálja (letépi) a gumikesztyűt, az arcmaszkot, mosolyog, a beteg kinyújtja a kezét, erős kézfogás, betakarják a részben újjáteremtett testet, s viszik is kifelé. A beteg hálát érez. Nem eufóriás, nem érzékenyül el. De nem tud

nem arra gondolni, hogy az Atya az első ember csontját emelte ki ahhoz, hogy egy második embert teremtsen. Hatalmas erejét e – szimbólummá növekedett – szakrális ténynek most sejteti igazán, s e szónak: csont, a törékeny, fönntartó, tiszta, megtömördött egyszerűségét. A csont nem kő. Sosem lehet az... Emberi liturgia zajlott, letompított szenvedéssel, korlátok közé szorított vérzéssel, de áldozati körülmények között, s tudós, bravúros, testvéri cselekedetek hálójában.

Jézus nem tartott előadást semmiről. Arról sem, miben áll a szenvedés; szenvedett. Hallgatott róla. A műtött ember rossz csontdarabja koppan egy

edény alján. A hangból ítélve többre-teses vagy vastag műanyag aljzaton. Ez az ember koppanása is. Az ember a maga teste, a betegsége is ő. Az orvos, akarja vagy sem, mindig teszi a jézusit, mert elszántan s könyörülettel gyógyít. Nem csak elromlott testet vagy testrészt, hanem magát az életet gyógyítja. Tanulta, tehát ezt műveli, de ez az indoklás csekély ahhoz képest, ahogyan önkéntelenül is pazarolja energiáit. Látszik a járásában, a mozdulataiban, a tekintetében, így méri föl és látja át az esetet, így rekonstruál egy kékre-dagadtra püfölt arcot, hallgatja végig a részeg dagogását, néz alá az ágynak, teli van-e a kacsza vizelettel, kérdez rá valakire: na, hogy van?

„Menjetek és gyógyítsatok meg minden betegséget”, kire nem vonatkozik ez? Arra is, aki műtét alatt a beteg feje mögött áll (mert „már nem fért oda a metélők közé”), és figyelemelterelő, épületes marhaságokat duruzsol a fülébe: „Tudja-e, öregem, hogy egyesek összekeverik a camembert” – sajtféleség – „a kan emberrel? He-he!” Ez a he-he, ez betett, muszáj fölnevetni. Igen, komolyan hiszem, hogy ez is a liturgia motívuma, ez a he-he... Gyógyíthatunk mindnyájan. És (mert?) betegek vagyunk mindnyájan. Mivel egyetlen emberszakos, általános Orvosunk van. Hozzá járunk szakvizsgára, kikerülhetetlenül Hozzá. Vége-hossza nincs processzióban.

BARNA T. ATTILA

Ügyelet

*Toltam végig a folyosón,
toltam lassan az exitet.
Ősz lopózott az udvaron,
hullni kezdtek a levelek.*

*Nő volt. Az agyonfoltozott,
fakózöld lepedő alól
kilógott csapzott haja.*

A Nap

besütött a nagy ablakon.

*Alig múlt ötven. Messziről
hozta mentő. (Sziréna szólt.)
Az intenzíven még felült,
kiadta, ami benne volt,*

*aztán visszadölt megadón,
szótlanul hagyta, hogy vigyem,
vigyem csak, hova akarom.
Indult a műtő odalenn,*

*kicsomagolták a sterilt
a műtősnők, csap zubogott,
csillogtak okos műszerek.
Az orvos bemosakodott.*

*Visszafelé a négy kerék
zörgött, zörgött a folyosón.
Ketten voltunk csak, ő meg én.
S az ősz, már kint az udvaron.*

*Az osztályon épp nyitva állt
a nővérszoba ajtaja,
kiszállt rajta és elkísért
friss kávé sötét illata.*